

willig aldus verbannende wat er altijd liefelijks en bekoorlijks ligt in een jong meisje. Het tooneel, waarin hij zijne personages plaatst, is al even weinig dichtelijk. Het is eene burgerlijke huiskamer zonder opsmuk, zonder kostelijke noch kleurrijke stoffage: een kandelaar en een stoop op een rek, een sleutel opgehangen tegen den wand, wat gewoon huisraad op tafel of vloer en daarmee uit.

Ook in de uitvoering is Maes meer realist dan Rembrandt. Deze laatste schijnt gedurig zijne personages, ook al behooren zij tot de klas der minderen van stand en van geest, in een luchtkring van apotheose te laten leven; zijn gulden licht, zijne verfijnde bewerking verheffen en veredelen ze, maken ze tot wezens van uitzonderlijke en hoogere natuur. Niet aldus bij Maes. Hij laat zijne menschen in hun gewone omgeving, in hunnen eigen aard; door kleur en licht wil hij ze wel doen uitkomen, maar hij zoekt niet ze om te scheppen, ze tot buitengewone verschijningen om te tooveren.

Een nuchtere waarnemer dus der werkelijkheid, een schilder van het levensproza? vraagt men wellicht. Toch niet. Maes is wel degelijk een kunstenaar. Er is voor hem als voor Rembrandt, voor de Hooch, voor Jan Vermeer, en voor Rembrandt's school in het algemeen, iets dat schoon en treffend is en tot weergeven lokt, onverschillig in welk midden men het aantreft, de werking van het licht, de heerlijkheid der kleur. Hij ziet die zijde der wereld met een ander oog als zijne schoolmakers; hem treft de tegenstelling van de machtige helderheid tegen de zware zwarte duisternis; hij is de schilder van licht en bruin bij uitmuntendheid. In de Italiaansche school der XVIIe eeuw zal men wel meer van die geweldige tegenstellingen ontmoeten, maar die zijn dan baldadiger doorgedreven, schetterender van uitwerking. Maes blijft fluweelig, zelfs daar waar zijn opzet het sterkst uitgesproken is. Zijn oude vrouwen of andere personages komen in volle licht uit op een pikdonkeren achtergrond; zij snijden er niet op af, zij verheffen er zich uit, zij doemen er uit op. De dag scheidt zich van den nacht, niet op eens, hardweg, zooals bij de Italiaansche clair-obscuristen, maar in zachten overgang, zoodat op de boorden van beider gebied het licht doordringt in de duisternis en dat op de helle plekken er nog vlokken van donkerheid blijven hangen, evenals na een regenbui plasjes water blijven staan in de holten van den opgedroogden grond. De rimpels zijner slapende of biddende oudjes liggen donker en zwart op hunne van licht blakende aangezichten; in de plooiën der kleederen, waar het felle licht niet doordringt, nestelt de kooltint nog in al haar puurheid. Maar op de boorden versmelten de vijandige elementen gemoedelijk samen en geven aan die strook gemeenschappelijk gebied een donzigheid, die alle hardheid voorkomt en aan de geweldigste tegenstelling eene fluweeligheid behoudt, die de sterkste contrasten gewillig doet aannemen. Hij houdt niet van bontheid in de kleuren; enkele, zeer weinige, volstaan hem, maar hij wil ze dan vol, hoog, lichtend. Een wit, nu eens roomachtig, dan eens blauwachtig getint, een helder steenrood of een stevig bruinrood, ongebroken, wel uitkomend, gedrenkt van licht, welgevallig zich uitstallend: meer vraagt hij niet of behoeft hij ook niet om leven